

Vuit mesos després de la caiguda de Hosni Mubàrak, l'últim faraó que va governar el país amb mà de ferro, poques coses han canviat a l'Egipte post-revolucionari. Un general continua presidint el país, encara no s'ha aprovat cap salari mínim i la llei d'emergència, principal eina de repressió de l'antic règim, es manté vigent, raó per la qual desenes de joves activistes resten en espera de ser jutjats en tribunals militars.

L'exèrcit egipci: guardià o assassí de la revolució?

L'exèrcit, la institució més poderosa del país amb molta diferència, ha pres durant aquestes últimes setmanes tot un seguit de mesures polèmiques destinades a reforçar el seu poder i a retallar les llibertats de la ciutadania. Per això, tant

JULIAN WAGDY

Entre alguns polítics hi ha por que investir l'exèrcit de poders serà una invitació a un futur cop d'estat si el govern toca els seus interessos.

els joves revolucionaris com alguns analistes polítics mostren un gran recel envers el suposat compromís amb la democratització del país per part del Consell Superior de les Forces Armades (CSFA), la junta militar presidida pel mariscal Tantawi que administra el país d'ençà del mes de febrer passat.

Després de vacil·lar durant les primeres hores de l'aixecament popular, la cúpula de l'exèrcit va decidir de no afegir-se a la repressió de les masses que exercia la policia, i va ocupar els carrers de les principals ciutats egípcies per a garantir l'ordre i la seguretat de la població. Arran de l'augment de les mobilitzacions populars i les pressions internacionals que demanaven la dimissió del rais, els generals van

acabar forçant la dimissió de Mubàrak mitjançant un cop d'estat encobert, i van agafar les regnes del país en nom de la revolució.

“L'exèrcit no és sincer. Diu que és favorable a la revolució, però realment vol fer-la descarrilar sibil·linament, i que els canvis en el sistema polític siguin merament cosmètics”, sosté Mahmud, un director teatral de l'escena alternativa cairota, i simpatitzant de les demandes revolucionàries. “Volen retardar tant com puguin la transferència del poder a un govern civil. Jo crec que no la faran, pel cap baix, fins el 2013.” Mahmud basa la seva argumentació en el calendari electoral i les regles del joc presentades pel CSFA la setmana passada.

Unes regles del joc sospitoses.

Finalment, les eleccions legislatives tindran lloc en tres rondes entre el 28 de novembre i el 10 de gener, cadascuna en una regió diferent a causa de les dificultats logístiques. Tanmateix, encara no hi ha data concreta per a les eleccions presidencials. Com que Egipte té un sistema presidencialista i el poder executiu és completament independent del legislatiu, encara no se sap quan serà que la junta deixarà anar les regnes del país. Els més pessimistes sospiten que aquest moment no arribarà fins després d'haver-se aprovat la nova Constitució, que s'ha de començar a redactar una vegada constituït el nou parlament, la primavera de l'any vinent. O fins i tot més tard, si es produïssin incidents violents als comicis.

La llei electoral encara ha aixecat més suspicàcies que no el calendari sobre els objectius reals de l'exèrcit. Un terç dels 498 escons en joc s'assignaran a través de circumscripcions uninominals a les quals només es podran presentar candidats independents que tindran prohibida la militància en cap partit polític. És a dir, un vestit fet a mida per a l'elecció dels cacics de l'antic règim i membres del dissolt NDP, que continuen gaudint del poder de les xarxes clientelars bastides durant decennis.

Segons els analistes polítics, aquest disseny institucional fragmentarà molt el nou parlament, cosa que impedirà l'aparició d'un centre de poder fort per

a disputar l'hegemonia de les forces armades, que controlen el país d'ençà de l'any 1952, quan els Oficials Lliures liderats per Gamal Abdel Nasser van fer un cop d'estat que va enderrocar la monarquia i el sistema parlamentari.

El recel de la junta a atorgar més llibertat i més capacitat de decisió a la ciutadania també s'ha fet palès recentment, quan s'ha ampliat la llei d'emergència, que permet de detenir qualsevol ciutadà indefinidament sense haver de presentar càrrecs. A la llista de delictes recollits en aquesta norma tan bescantada, s'hi ha afegit el tall del trànsit, la “interferència” en el dret de treballar, o la difusió “d'informació falsa”.

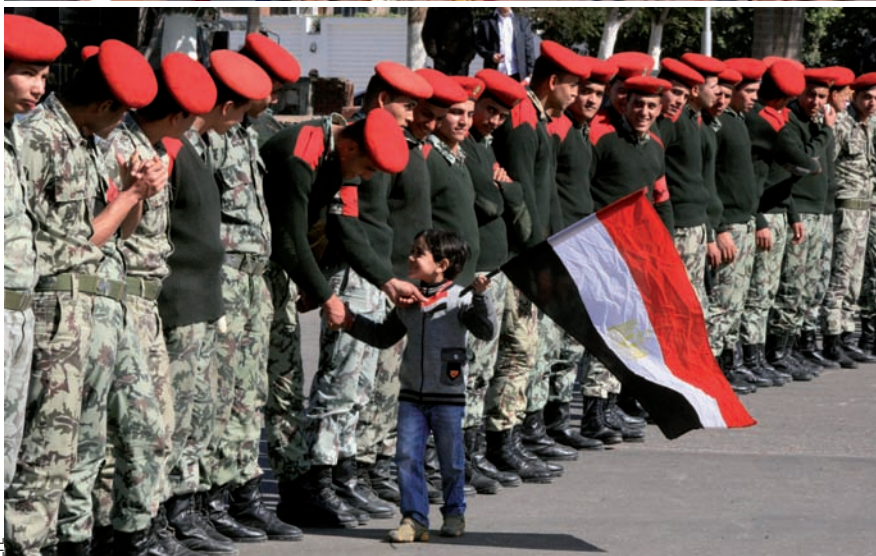
Com a advertiment cap als mitjans independents, el CSFA va clausurar la cadena d'informació de 24 hores sobre Egipte de l'emissora Al-Jazira, molt crítica amb el règim de Mubàrak, i que tingué un paper important durant la revolució. Totes aquestes mesures foren adoptades immediatament després de l'assalt a l'ambaixada d'Israel, una acció que els joves activistes de Tahrir creuen que fou orquestrada per les autoritats.

“Els militar no volen sinó retenir el màxim de poder i de privilegis possible en el nou sistema polític”, sosté Marina Ottaway, membre del grup d'experts Carnegie Endowment. Entre aquests privilegis, s'hi inclou un pressupost generós, i un paper rellevant dins l'economia del país, molt especialment a través de les empreses públiques, encara força importants malgrat el procés de privatització engegat per Mubàrak.

“L'exèrcit dirigeix un vast imperi econòmic que produeix una enorme quantitat de béns i serveis civils i militars, cap dels quals no apareix al pressupost oficial de l'estat”, sosté Robert Sprinborg, un expert en l'estament militar egipci. “Alguns observadors comparen el ministre de Defensa, Tantawi, amb el director executiu del més gran conglomerat empresarial a Egipte.”

El model turc. En l'objectiu de retenir una gran capacitat d'influència en el procés polític, la cúpula militar compta amb un aliat inesperat: una part de l'elit liberal que ha lluitat durant anys per a posar fi al règim autocràtic. La

A dalt, el mariscal Tantawí, que administra el poder des del febrer, amb un representant dels EUA. A baix, un nen saluda els militars el 18 de febrer, en una celebració de la caiguda de Mubàrak.

principal raó és el temor d'una victòria dels islamistes que posi fi a l'experiment democràtic. Per això, a l'hora de redactar el programa electoral, alguns dels candidats a les eleccions presidencials s'ha inspirat en el model turc, en què el poderós exèrcit té un paper de guardià del laïcisme de l'estat.

Per exemple, Hisham al-Bastawisi, un prestigiós jutge que va desafiar Mubàrak el 2006, quan denuncià públicament l'existència de frau electoral, considera que la cúpula militar hauria d'acomplir el paper de garant d'un seguit de principis "supraconstitucionals", com ara el respecte als drets humans, la protecció de les minories, el compromís dels acords internacionals —és a dir, els acords de Camp David amb Israel—, o la independència del poder judicial.

Qualsevol esment dels "principis supraconstitucionals" treu de polleguera els islamistes, que rebutgen categòricament la implantació forçada d'un laïcisme militant. "La visió de Bastawisi envia el poble de vacances, i fa dels militars l'únic motor de la política", va declarar al diari *Al-Masry Al-Youm* Essan Soltan, vice-president del Partit Wasat, islamista moderat.

Segons l'historiador Sherif Younis, de la universitat cairota de Shelwan, la posició de Bastawisi no s'explica únicament per la por de l'amenaça islamista: "Alguns candidats s'hi troben forçats [a assignar un paper polític a l'exèrcit]. És l'actor més poderós de l'actual escena política, i ha d'aconseguir alguna cosa. És un intent d'aplaçar-lo perquè no es resisteixi a abandonar el poder."

Mohamed el-Baradei, l'ex-director de l'agència de l'energia atòmica de l'ONU i un dels grans favorits a les presidencials, també considera que l'exèrcit hauria de fer el paper de garant de la Constitució i l'estat laic, si bé no li atorgaria tants poders com el jutge Bastawisi. Per a el-Baradei, aquest paper s'hauria de limitar als primers anys de la incipient democràcia egípcia, mentre s'enforteixen les institucions civils.

En canvi, l'altre gran favorit, Amr Moussa, l'ex-secretari general de la Lliga Àrab, sosté que la responsabilitat de defensar la Constitució mai no hauria de recaure exclusivament sobre les forces armades, sinó sobre totes les institucions de l'estat, juntament amb la població. Entre alguns polítics laics, hi ha la temença que invertir l'exèrcit d'amplis poders serà una invitació a un futur cop d'estat si el govern s'atreveix a tocar els seus interessos.

A la cúpula militar li agradaria que el pressupost militar continués essent independent de la resta de despeses estatals, i que no tan sols fos una competència del parlament fixar-lo cada any, sinó també d'algun òrgan en què hi hagués representats els interessos de l'estament militar. Així mateix, té un gran interès a mantenir els acords de Camp David, i difícilment deixarà que un govern civil els pugui abrogar. Perquè, en canvi de la signatura de la pau amb Israel, els EUA concedeixen a Egipte cada any prop de 1.000 milions d'euros en ajuda militar.

En el context actual, també és un punt a favor de l'exèrcit la popularitat que té entre alguns sectors de la població, que el veuen com un defensor de la pàtria i el bé públic, davant d'una classe política que sobretot cerca uns interessos particulars. "Al cap de molta gent, és necessari que el país sigui governat per un general, un personatge fort, amb molta autoritat", sosté Ibrahim, un professor d'àrab de 34 anys.

Així doncs, en aquesta partida a diverses bandes que és el període post-revolucionari, les forces armades disposen de bones cartes per a poder continuar essent el pal de paller del país del Nil.

Ricard González